

97

Museum 't Nieuwhuys Hoegaarden

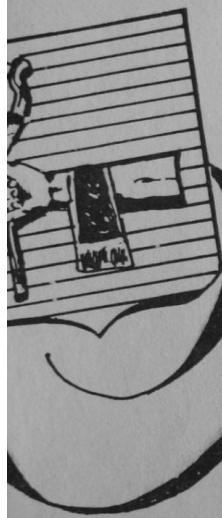

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
FOLKLORE en OUDHEIDKUNDE

UITGIFTE KANTOOR
1140 BRUSSEL 14

DHR. GUILLUY A
NERM 35
3320 HOEGAARDEN

driemaandelijks 4^e trimester 1989

Alpaidis

VERANTW. UITGEVER
HUBERT VAN NERUM

AFLEVERING 97

25^e jaargang

1989

ALPAIDIS

INHOUD

- 1990 - MUSEUM VIERT FEEST
- DE STRUYSVOGEL
- PARRAMORE - EEN TERUGBLIK
- WIST U
- HET HOEGAARDS GEMEENTELIJK BESTUUR ONDER
HOLLANDS BEWIND (VERVOLG)
- UN COUP DE PISTOLET
- HET BIERMUSEUM

1990 - Het MUSEUM viert feest en wel met reden, want dan is het 25 jaar geleden dat het Museum zijn deuren opende te Hoegaarden.

25 jaar aanwezig te Hoegaarden
25 jaar verdediger van de Hoegaardse folklore
25 jaar promotor van het Bierdorp Hoegaarden
25 jaar Hoegaardier.

Dat was het ideaal van de oprichters van 't NIEUWHUYS-museum in 1965, het behouden van de Hoegaardse folklore en de heemkunde en dat ze daarin geslaagd zijn is zonder twijfel.

Eens schreef de Burgemeester :

" Hoegaarden zonder 't Nieuwhuys-museum is ondenkbaar"

1990 vieren we feest, samen met gans Hoegaarden.

Een speciale werkgroep staat in voor de feestelijkheden en het zal zeker de moeite waard worden.
Want we vieren niet alleen 25 jaar museum te Hoegaarden, maar ook 25 JAAR TERUG HOEGAARDS BIER, want het was in 1965 dat Meester Brouwer Pierre Celis zijn eerste stappen deed als brouwer.
Twee gelegenheden om te vieren, twee gelegenheden waar ieder Hoegaardier belangstelling voor heeft.

1990 - Opening van het BIER-museum, als bierdorp, moet Hoegaarden dan ook zijn bier-museum hebben, het Nieuwhuys-museum heeft deze taak op zich genomen en zal deze dan ook volbrengen.

We rekenen dan ook op uw medewerking door uw lidmaatschap verder te zetten of nog beter een nieuw lid aan te werven.

Uw lidmaatschap kunt U steeds storten op rekening 310-0370021-52 van 't NIEUWHUYS-museum vzw te HOEGAARDEN.

- 250 fr. gewoon lid	- 500 fr. beschermid
- 350 fr. erelid	- 1.000 fr. weldoener.

1990 - een jaar Hoegaarden waardig, dat is onze slogan.

Struysvogel

De
Struysvogel

Hoeve TOMSIN, met steen "Welkom in den Struysvogel"

Foto's uit het boek van Pastoor Vander Velpen

De Struysvogel ...

De steen van de Struysvogel ontleent zijn naam aan de "Struysvogel-gilde" uit de Confrerie der V Notabele Geslachten van Hoegaarden.

Het is een grote en mooie Gobertange-steen, waarin een struisvogel is uitgewerkt met als onderschrift :

" Willecom inden Struysvogel - 1762 "

Zoals de steen het aanduidt, dateert hij van 1762 en heeft sindsdien geprikt in de gevel van een pachthof (heden verdwenen), gelegen aan de Tiensestraat over het Rusthuis.

Het pachthof zou rond die tijd gebouwd geweest zijn door brouwer Joannes Franciscus Vandermolten, grondeigenaar te Hoegaarden, die toen zijn woonhuis had waar zich nu het Rusthuis bevindt (zie "De Brabantse Folklore" nr.220 van dec. 1978, blz. 391).

Joannes Franciscus Vandermolten werd gedoopt te Hoegaarden op 2 juli 1722, als tiende kind en zesde zoon van Meester-Brouwer Bernard Vandermolten uit het "Groot Paenhuis" (voormalige brouwerij Lories) en Barbe Windelinckx uit Grimde bij Tienen die onderscheidenlijk stierven in 1743 en 1761.

Op 19 maart 1762 trad Joannes Franciscus Vandermolten in het huwelijk met de brouwersdochter Anna Catharine Struys, geboren op 24 april 1736, als kind van brouwer en Schepen Hendrick Struys uit het Puthof te Houtem St. Catharina en van Elisabeth Sweerts (zuster van Servaes Sweerts, griffier uit de Regentie) die op haar beurt de dochter was van Meester-Brouwer en Schepen Servatius Sweerts uit de Paradijs-hoeve en van Catharina Peeters uit de Cruysblock (zuster van Deken Henricus Peeters).

Door zijn huwelijk met een dochter uit de "Eersaeme en Notable Geslachten" die zich in 1741 in Confrerie-verband hadden verenigd, was hij nu toegetreden tot de groep der bevoorrechte Schepenen Brouwersfamilies, die te Hoegaarden de scepter zwaaiden en alle bestuursteugels in handen hielden.

Wonend in het "Pannenhuis" zoals het Rusthuis destijds werd genoemd, liet hij aan de overzijde van de weg op Tienen een paar stallen, een bakhuis en een paenhuis bouwen, doch met een mooie witte Gobertange-steen in de gevel, waarop een struisvogel prijkte tot grotere luister van de gilde uit de Geslachten waartoe hij door zijn huwelijk het voorrecht verwierf te behoren.

Hij liet er ook het jaartal "1762" in aanbrengen, ter aandenken van zijn huwelijk met de rijke brouwersdochter uit het "groot Paenhuis". Vanaf toen werd zijn brouwerij "In den Struysvogel" genoemd.

Behorend tot de machtige brouwersgilde uit die tijd, werd hij ook snel tot de dorpspolitiek betrokken en als gezworene in de Dorpsraad opgenomen, functie die hij nog steeds bekleedde in 1789, toen te Hoegaarden de revolutionaire troebelen uitbraken.

Joannes Franciscus Vandermolen overleed op 28 augustus 1812 en alsdan ging het eigendom over op Henricus Homblé, die eveneens brouwer was en de gebouwen liet verruimen en restaureren, waardoor zij hun latere gekende vorm aannamen.

De waardevolle Struysvogel-steen liet hij boven de grote ingangspoort plaatsen.

Na zijn dood zette zijn weduwe de brouwerszaak verder (zie Kadastrale Legger Popp. art. 406).

Toen had het gebouw met een binnenkoer een oppervlakte van 15are 17ca (sectie D267) en 22are en 70ca aanpalend land (sectie D266 en 269).

Rond 1880 kwam de Struysvogel-hoeve in bezit van Hubert Tomsin (°1847 en +1901) zoon van August Tomsin, brouwer op de Vroente en van brouwersdochter Rosalie Dotremont uit het "Nieuwe Paenhuis" (later brouwerij Den Duc genaamd).

Hubert was in 1879 getrouwd met Zenobie Winant en zij werden de ouders van Louis Tomsin, laatste brouwer van het Hoegaards bier, tot wanneer Pierre Celis verscheen (zie 't Moutstockje nr. 12 van 1989, het tijdschrift van de Hoegaardse Bier- en Brouwersgilde).

Enkele jaren na de tweede wereldoorlog werd het pachthof van de Struysvogel afgebroken en het voetbalstadion aangelegd.

In 1965 kwam de steen terecht in het zo pas opgerichte Nieuwhuys-museum.

Daar werd het gedurende 25 jaar veilig bewaard en van vernieling gespaard, als aandenken aan een lid van de V Geslachten.

In 1990, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het museum, wordt hij aan de gemeente overgedragen om verwerkt te worden in een gedenksteen, op de plaats waar het pachthof eens heeft gestaan, als een blijvende herinnering en ter ere aan alle Hoegaardse Bierbrouwers.

Gezien het aanpalend goed van dit pachthof zich uitstreckte over het ganse voetbal- en sportcomplex, is het volledig aangewezen dat aan dit complex de naam "de Struysvogel" wordt gegeven.

De inhuldiging, indien alles verloopt zoals voorzien, zal geschieden ter gelegenheid van de grote bierfeesten 1990, in tegenwoordigheid van "Die Edele Orde vanden Moutstock" en de "Confrerie der V Geslachten" de enige nog levendige verenigingen, die de traditie van de voormalige Hoegaardse Brouwers trachten hoog te houden.

parrd - more

een terugblik

Met fierheid kunnen we terugblikken op deze onvergetelijke dag van 2 september 1989 "de PARRAMORE-viering".

Langs deze weg danken we nogmaals het Gemeentebestuur van Hoegaarden, Brouwerij De Kluis, het Parramore-komitee en vooral de plaatselijke pers.

Het is ons onmogelijk alle verschenen persartikelen in deze "ALPAIDIS" over te nemen, deze waren te talrijk, daarom deze beperkte keuze.

Bij de familie PARRAMORE heeft Hoegaarden een plaats in hun hart gekregen, ze hebben ons dan ook gevraagd de Hoegaardse bevolking te danken voor hun medeleven.

P R O F I C I A T - Het was een viering Hoegaarden waardig.

Hoegaarden klaar voor Parramoredag

HOGAARDEN Het Parramoredagcomité van Hoegaarden heeft het doek af van haar planningen. Een plan van deel van haar werk is nu klaar. Het comité heeft op zaterdag 2 september een vergadering gehad met de leden van de gemeenteraad en de burgemeester van Hoegaarden. Het comité heeft de gemeenteraad geïnformeerd over de planningen van de Parramoredag. Het comité heeft ook de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen.

De burgemeester van Hoegaarden, de heer J. van der Meer, heeft de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen. Hij heeft ook de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen.

De burgemeester van Hoegaarden, de heer J. van der Meer, heeft de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen. Hij heeft ook de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen.

De burgemeester van Hoegaarden, de heer J. van der Meer, heeft de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen. Hij heeft ook de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen.

De burgemeester van Hoegaarden, de heer J. van der Meer, heeft de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen. Hij heeft ook de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen.

De burgemeester van Hoegaarden, de heer J. van der Meer, heeft de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen. Hij heeft ook de gemeenteraad verzocht om de Parramoredag te ondersteunen.

Ongeoorloofd na 45 jaar

HOGAARDEN Verleden zaterdag werd te Hoegaarden een monument ter ere van George Fisher Parramore in de Hoegaardenstraat onthuld. Het monument is een bronzen beeld van George Fisher Parramore, een bekende Hoegaardenaar. Het monument is een bronzen beeld van George Fisher Parramore, een bekende Hoegaardenaar.

George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

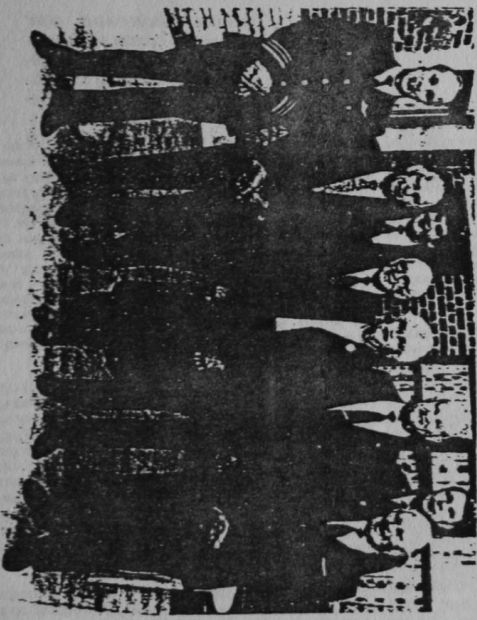
George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

George Fisher Parramore was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar. Hij was een bekende Hoegaardenaar.

De familie Parramore, samen met militairen en leden van het comité / foto med.

Hoegaarden hijst Amerikaanse vlag

HOEGAARDEN — „Wonderfull” noemden vier familieleden van de Amerikaanse sergeant Georges Parramore de plechtigheid ter nagedachtenis van deze soldaat. Hun broer of schoonbroer sneuvelde in 1943 in Hoegaarden. Een Parramorekomitee ijverde om in het veld van Sint-Katrien-Houtem een gedenksteen op te richten. Delegaties van het Belgische en Amerikaanse leger en van de USA-ambassade, het gemeentebestuur en leden van het Nieuwhuysmuseum gaven de plechtigheid kleur.

De bommenwerper van Parramore was in december 1943 bij de terugvlucht van een bombardement in Solingen het mikpunt van Duitse jachtvliegtuigen. Het geallieerde vliegtuig werd geraakt en zou in Opvelp vallen. De bemanning sprong uit het vliegtuig maar het valse scherm van boordschutter Georges Fisher Parramore haperte. De sergeant sneuvelde in Houtem.

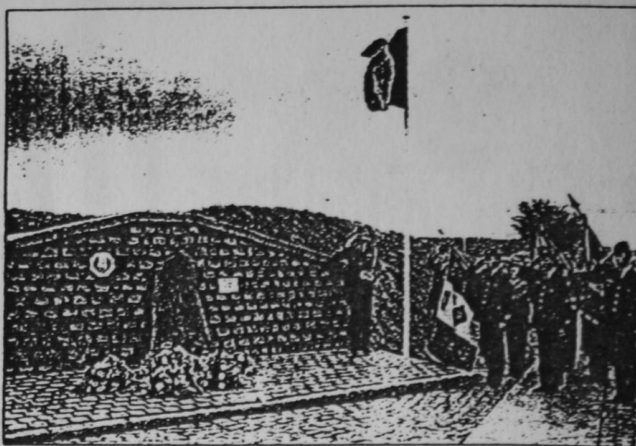
De intriges rondom zijn be-

grafenis tijdens de oorlog waren de nacht vóór de plechtigheid nog altijd niet uitgewist. De Belgische drieluik aan het monument was met paal en al verdwenen. De Amerikaanse vlag bleef onaangeroerd.

Het komitee slaagde erin de zus, de schoonbroer en de twee broers van Parramore uit Virginia naar Hoegaarden te laten overkomen voor een late hulde die, aldus diverse sprekers, ook gold als een verbod aan alle ongekende geallieerde soldaten die sneuvelen tijdens de oorlog. „We moeten onze erkentelijkheid niet steeds aan monumenten van Onbekende Soldaten tot uiting brengen”, aldus komiteelid Nick Van Eeckhoutte.

Het gemeentebestuur leverde materiaal en mankracht om langs de weg naar Meldert een gobertangestein in een muur in te metselen. Een plakkaat en de symbolen van Parramores achtste eskadron verduidelijken de betekenis van het monument.

Leerling-piloten van de vlieg-school Goetsenhoven vormden de erehaag tijdens de inhuldiging. Amerikaanse piloten brachten de laatste groet en rolden plechtig de stars en stri-

Bloemen sieren het nieuwe monument in Hoegaarden; een late nagedachtenis aan gevallen soldaten tijdens de Tweede Wereldoorlog. (Foto COL)

ps op. Naar Amerikaanse gewoonte kreeg de familie van de gesneuvelde die vlag. Gemeentebestuur, oud-strijdersverenigingen en de familie Parramore legden bloemen neer. De Amerikaanse en Belgische volksliederen weerklonen. Inwijding van het monument door de deken van Hoegaarden gebeurt later. De plechtigheid ving een half eeuwig aan dan voorzien en

Georges viel.

Een expo in het Nieuwhuysmuseum gaf een beeld van oorlogsgebeurtenissen. Het materiaal was aangebracht door komiteelid Jo Verbeke. De familie Parramore kreeg het lint waarmee de doodkist van de gesneuvelde in 1943 was gesierd. De expo blijft nog tot 10 september gratis toegankelijk. (BE)

Emotionele hulde voor Amerikaanse oorlogsheld

HOEGAARDEN. — Op het ogenblik dat de Amerikaanse GY's hun nationale vlag op traditionele manier opvoelden om te eerblijven aan Mrs. Marsh te geven, werd het een indrukwekkend beeld van de plechtigheid die vorige zaterdag werd gehouden. Mrs. Marsh, zuster van de in 1943 sneuvelde George Parramore, was samen met haar nog levende broer vanuit de States komen overvliegen om mee te maken hoe men in Hoegaarden, zoveel jaren na de feiten, nog steeds zijn dankbaarheid betoont voor een die jongere die tijdens de Tweede Wereldoorlog hun leven liep.

George Parramore was er zelf amper 22 toen hij op 1 december 1943 te pletter stierf in een veld van Houtem-St. Katarina. Een bombardementsvliegtuigopdracht boven Solingen liep fataal af toen het vliegtuig door Duitse jagers onder vuur werd genomen. Het was vooral onder impuls van Hubert Van Nieuwen dat aan dit fatsoenlijk nagedachtenis werd gegeven. In en om Hoegaarden werd er immers nogal veel rond verteld dat men sukkelt met de waarheid. Het is eveneens duidelijk dat hierbij een aantal oorlogsveteranen nog steeds een grote rol spelen. Eens de leiders raakt op een rijtje gezet ging men echter verder. Een steun toelichting begon en inderdaad, men vond in Amerika de veroorzaken terug van de gesneuvelde. Die werden wiggedoed om een gedenksteen met te komen inhuldigen en dat werd op Hoegaarden manier gedaan.

SYMBOL

Langs de Meiderdstraat, op het grondgebied van Houtem, liet de gemeente een sober gedenksteen oprichten. In aanwezigheid van Belgische en

Amerikaanse militairen, de plaatselijke overheid en tal van gemedogen werd de steen onthuld door kolonel Butler, attaché op de Amerikaanse ambassade. De vlag werd nadere op Amerikaanse wijze geprooid en overhandigd aan de zus van de overledene. Een zeer emotioneel moment waarbij geen enkele vertaling nodig was. Dat deden de organisatoren eerder wel toen ze duidelijk stelden dat niemand zich hier kon wegkijken achter een monument van een onbekende soldaat. Deze gedenksteen is het symbool voor alle gewone jongens, vanuit hun respectievelijk land naar een onbekend werelddeel gekomen om er te sterven in een wrede en niets ontziende oorlog.

ONTVANGST

Hoegaarden zou Hoegaarden niet zijn of er was een ontvangst. Dat begon reeds om 11 uur in het Nieuwhuysmuseum. Nadat was het de beurt aan de broerwif. Na de officiële plechtigheid werd het hele gezelschap op het gemeentehuis ontvangen. Daar aan ook de zus van Parramore het woord.

Zij was nog vrij jong toen haar oudere broer naar de oorlog trok. Voor haar en de nog jongere broertjes was George als een vader vermaat die bod jong was gestorven. Indertijd besloot ze eigenlijk niet wat er echt gebeurde was en hoe haar broer om het leven kwam. Het is dankzij het opvoeringswerk van de Hoegaarders dat nu een op van de steun werd opgevoerd. Zij dankte dan ook uitvoerig het hele comité en alle „Belgen” die het haar zo goed mogelijk hebben gemaakt. De namiddag eindigde met bijtogen. Met een receptie. P.L.

Hoegaarden herdenkt zijn Amerikaanse oorlogsheld

HOEGAARDEN. - Meer dan 45 jaar na de feiten wordt in Hoegaarden een oorlogsmonument onthuld ter nagedachtenis van George Parramore, die op 1 december 1943 de dood vond in een veld te Houtem St.-Katarina.

Parramore was boordschutter van een Amerikaanse bommenwerper, die bij zijn terugkeer van een zending in Solingen door Duitse jachttoestellen onder vuur werd genomen. Op bevel van de gezagvoerende luitenant verliet de bemanning één voor één het zwaar ge-

vende toestel. Tijdens de sprong sloeg Parramore tegen een der stabilisatoren van het vliegtuig, waardoor zijn parachute slechts gedeeltelijk opende. Hij stortte te pletter in een veld, amper 22 jaar.

De gegevens van dit zoveelste oorlogsdrama werden afgeleid uit een rapport, opgesteld door een overlevend bemanningslid. Het lijk van de ongelukkige werd ter plaatse begraven op bevel van de toenmalige oorlogsbuurgemeester. Tegen elk verbod in werd het graf 's nachts versierd door leden van

het Verzet. De linten die de bloemenkransen toen versierden, werden trouwens getoond op de persconferentie. Later werd het lijk begraven op de militaire basis van het naburige Bevekom, toen onder Duitse supervisie, waarna het door de Amerikaanse bevrijders werd overgebracht naar een Amerikaans militair kerkhof te Neuville-en-Condroz.

ZOEKTOCHT

In 1987 nam het Nieuwshuys het besluit om de feiten van 1943 in de openbaarheid te brengen. Onder impuls van Hubert Van

Nerum werden de opzoeken gestart. Wie was eigenlijk Parramore en meer, welke nationaliteit had hij? In het Amerikaanse luchtleger zaten immers alle mogelijke nationaliteiten. Noch bij de Canadese overheid, noch bij de Engelse vond men een spoor van Parramore, men moest het dus in de Verenigde Staten gaan zoeken. Men kwam te weten dat George Fisher Parramore afkomstig was uit Cheriton in Virginia.

De heer Fitzgerald, huidige burgemeester van die stad, deed zelfs meer. Hij bracht de initiatiefnemers in contact met de nabestaanden. De zoektocht had net een jaar geduurd.

COMITE

Eens alle feiten aan het licht gekomen, kwam er een drukke correspondentie op gang met de zus van de overledene. Naast de publicatie van de gegevens, werd een comité gesticht met als doel het oprichten van een gedenksteen op de plaats waar Parramore gesneuveld was.

De bedoeling van deze gedenksteen was niet enkel een nagedachtenis en een postuum eerbewijs aan Staff-Sergeant Parramore, maar tevens een symbool voor alle luchtslachtoffers van de geallieerde strijdkrachten, die sneuvelden tussen Leuven en St-Truiden. Die as was een belangrijk luchtcorridor en door het feit dat er zich twee belangrijke Duitse bases bevonden, Brustem en Beauvechain, opereerden er veel vijandelijke jagers, zodat het aantal crashes in deze omgeving vrij hoog lag. Onder voorzitterschap van ere-ambassadeur George Puttevijs wordt op zaterdag 2 september een plechtigheid gehouden waarop, naast de zus en de broers van Parramore, heel wat prominenten zullen aanwezig zijn. Ondanks de aanwezigheid van een aantal hoge Amerikaanse militaire attachés zal men de plechtigheid sober houden, wat niet wegneemt dat het al bij al een indrukwekkende plechtigheid zal worden.

Paul LUYCKX

VIDEO - PROJECTIE

Op dinsdag 10 oktober, werd in 't museum de video-projectie vertoond over het verblijf van de familie PARRAMORE in België.

In de clubzaal van het museum, hebben een 50-tal personen nog eens de mooie dagen terug beleefd.

Deze video-montage duurde een tweetal uren, elke aanwezige was in bewondering voor het werk van de gelegenheidscineasten. Proficiat Guy en Yvan.

Indien U deze avond hebt gemist, kan deze video op aanvraag aan het museum bekomen worden.

WIST U

dat de HOEGAARDSE BIER- EN BROUWERSGILDE "Die Edele Orde vanden Moutstock" ook een driemaandelijks tijdschrift uitgeeft over de bierfolklore, onder de naam "'t MOUTSTOCKJE".

Daarin verneemt U alles over het wel en wee uit de bierwereld.
Voor elke liefhebber zeker het weten waard.

Enkele reeds verschenen artikelen :

- Bier en Gezondheid
- Bier en Kaas, een proefhuwelijk
- Tienen en het Bier
- De witte Bieren in de wereld
- Het Bierjaar 1988 een overzicht
- De Hoegaardse Biergilde.

Vraag gerust een gratis proefnummer aan bij :

Etienne GROOTEN

Oude Leuvensestraat 41

3300 TIENEN

We bezorgen U dit zo spoedig mogelijk.

Een jaarabonnement kost 250 fr. en men kan storten op rekening
nr. 860-0014362-85 van "Die Edele Orde".

Niet uitstellen, nu doen !!!

1815 -
1830

het
HOEGAARDS
GEMEENTELIJK
BESTUUR onder
HOLLANDS
BEWIND

Schepen Cluts in het geŕrang

In 1822 werd het tienjarig burgemeesterschap van De Zangré gevierd, want hij was immers zijn schoonbroeder Dr. Henri Van Nerum opgevolg in 1812.

De Zangristen voelden zich in hun nopjes want het was meer dan 30 jaar geleden dat een "Mayeur" nog zo lang aan de macht was geweest.

De Progressisten streefden nochtans met alle middelen om terug een schepenzetel te bezetten en gingen nu ten aanval tegen Cluts. Zij trachtten hem in opspraak te brengen door rond te bazuinen, dat de schepen zijn bevoegdheden te buiten ging en onder dezelfde hoed speelde als de burgemeester om ten nadele van de gemeenschap, deze der "Kattekoppen" te dienen.

Diverse beschuldigingen werden door de Progressisten tegen Cluts rondgestrooid, zodat zijn populariteit hieronder leed en waardoor hij bij de volgende verkiezingen in december 1822 zijn schepenzetel kwijt speelde.

De Geslachten ondertussen, die de voelbare achteruitgang van Cluts inzagen, hadden de populariteit van Finoulst aanzienlijk opgedreven en aan hun leden gevraagd om voor laatstgenoemde te stemmen.

Dr. Van Nerum vooral had de verkiezingscampagne geleid en zijn talrijke vrienden warm gekregen.

En ook pastoor Sweerts had in zijn predikstoel aan zijn gelovige schaapjes aanbevolen hun stem op Finoulst uit te brengen.

En het was Servais Finoulst uit Rommersom, die Cluts opvolgde en tot schepen werd verkozen, tot grote ergernis der Radicalen, want de Conservatieven waren in de meerderheid gebleven.

Een Brouwerszaak

In die tijd moesten de straten van Hoegaarden regelmatig worden hersteld, wegens de voortdurende schade door de vele en zware bierkarren veroorzaakt. Vooral op de Beek, de Vroente en de Stoopkensstraat, waar zich de meeste brouwerijen bevonden, hadden zich ernstige verzakkingen voorgedaan. Ook de grote steenweg Tienen-Geldenaken, die deel uitmaakte van de hoofd-verbindingsbaan n° 7 van Rotterdam naar Malmedy en "Koninklijke Baan" genaamd werd, vroeg dringende herstelling.

De Minister van Waterstaat (Staat der Wegen en Waterlopen) schreef voor dat de Hoegaardse bierkarren moesten uitgerust worden met smalle wielvelgen (jantes), teneinde de schade zoveel mogelijk te beperken, door de brede velgen veroorzaakt.

De Zangré protesteerde krachtig tegen deze beslissing, bewaarde dat zelfs de brede velgen nog niet volstonden en soms meerdere paarden moesten worden ingespannen, om de zware biervrachten te kunnen vervoeren. De zaak bleef zoals voorheen.

Maar wegens de hoge herstellingskosten stelde de oppositie voor, om aan de brouwers een "vrachtgeld" op te leggen, volgens het gewicht van hun biervrachten.

Ofschoon Dumont ook brouwer was, steunde hij het voorstel. De debatten laaiden hoog op en dreven Dumont en zijn aanhangers rechtstreeks in het harnas tegen Coenegras (brouwer), Finoulst (landbouwer en huurbrouwer) en Groetaers (tonnenmaker), die tegen het voorstel waren gekant. Zij beweerden dat het bierbrouwen de enige winstgevende industrie was te Hoegaarden en dat de brouwerstaks al hoog genoeg stond.

Het geschil werd echter beslecht in de schoot van de brouwersgilde, destijds voorgezeten door Servaes Nys, die door huwelijk tot de Geslachten behoorde en hierdoor de schoonbroeder was van Van Autgaerden, maar ook van brouwer Jean Bapt. Van Nerum, die in de Gilderaad zetelde en die Nys krachtig steunde.

Maar terzelfdertijd was Nys ook de neef van Dumont. (Nopens de Brouwersgilde, zie ALPAIDIS nr. 51).

Servais Nys die geen bepaalde politieke lijn volgde, ofschoon hij gematigde Conservatieve gedachten had, oefende nochtans een zekere invloed uit op zijn oom Dumont, ingevolge zijn functie in de machtige Brouwersgilde.

Hij leefde met hem op goede voet en kon hem overtuigen, dat al de brouwers, bierverkopers, herbergiers en cabarethouders zich tegen hem zouden keren. De Brouwersgilde won het pleit en het voorstel werd verworpen tegen de zin van Dumont, die het ganse spel een "chantage indigne" noemde.

Afzetting als "Expert",

Dewaelheyns had vernomen dat Dumont aan zijn vriend de gemeente-ontvanger Engelberts had opgelegd, de achterstallige uitbetalingen aan de schuldeisers zolang mogelijk in de kas te houden, om die "rijke vrekker", zoals hij ze betitelde, "te kloten".

Dewaelheyns had hiervan zijn schoonbroeder Jean Bapt. Van Nerum op de hoogte gebracht, die in een razende woede schoot en zich op 27 december 1822 tot de gemeenteraad richtte.

Hij eiste met klem de onmiddellijke terugbetaling van alle achterstallige leningen en van een bijkomende jaarrente van 34 florijnen 38 cents, op een geleend kapitaal van 1.000 florijnen aan de gemeente gedaan, ongeveer 20 jaar geleden, hetgeen een som maakte van 685 florijnen 70 cents.

Tevens kloeg hij Engelberts aan, die beïnvloed door Dumont, de verschuldigde sommen opzettelijk achter hield.

En tenslotte verzette hij zich hardnekkig tegen het feit, dat raadslid Dumont nog steeds als "Expert van de Boekhouding" fungeerde, ondanks hij geen schepen meer was en bovendien nog tot de oppositie behoorde.

Alles wijst erop dat Van Nerum goed ingelicht was door de Geslachten, om deze rechtstreekse fouten in de gemeente-administratie te durven aanklagen.

De burgemeester, ten eerste verveeld, beloofde het geval in alle ernst te zullen onderzoeken, de nodige maatregelen te nemen en de uitbetaling van de verschuldigde sommen voor te schrijven. Hier kan de vraag worden gesteld in hoever De Zangré betrokken was in het opgestelde complot van de Geslachten.

De schulden werden evenwel pas een jaar later uitbetaald, maar Dumont werd als "Expert" door schepen Finoulst vervangen. Het betekende een overwinning voor de Conservatieven.

Merkelijke vooruitgang

In 1823 was Lacourt overleden, maar schijnt niet vervangen te zijn geweest. Dat jaar vaardigde de gemeente een brandreglement uit, dat als een voorbeeld mag beschouwd worden voor die tijd. Doch Hoegaarden beschikte slechts over enkele vrijwilligers, die zich als brandblussers hadden gemeld en had gebrek aan het nodige materiaal. De Zangré beloofde dat het dorp binnenkort een echt pompierskorps zou krijgen, met uitrusting voor de blussers en met brandspuiten.

Dat jaar werd ook de eerste beraadslaging in het Vlaams geschreven, gezien enkele raadsleden geen Frans verstonden en ook omdat de overheid het zo had voorgeschreven. De burgemeester liet regelmatig door zijn schepenen de scholen inspecteren en bracht verbetering waar het nodig was en kon. In die periode telde Hoegaarden 3 schoollokalen waar les werd gegeven, wjl er ook één was te Overlaar en één te Bost.

De jaarlijkse loting van de militie verliep zonder incidenten, met uitzondering dat die dag de herbergen om 10 uur 's avonds dicht moesten om vechtpartijen te vermijden (zie ALPAIDIS nr. 50).

En ook de financiële toestand verbeterde, want het jaar 1823 werd afgesloten met 3.456,80 fl. inkomsten en 3.102,91 fl. uitgaven. En tenslotte kregen de erfgenamen Vandormael, Rega en Van Nerum, hun jaarrenten uitbetaald voor een lening van 1.000 gulden Brabants Courantgeld, aan de gemeente gedaan voor het kasseien van de steenweg naar Gembloers en het herstel der kerk. De Zangré had zijn woord gehouden, de andere schulden bleven hangend.

Rond die tijd verdiende de burgemeester 150 fr. per jaar, de schepenen elk 75 fr., de sekretaris 220 fr. en de opwinder van het kerkuurwerk 33,07 fr. Rekening houdend met de tijd, waren het behoorlijke sommen, door vele andere dorpen met afgunst bekeken.

Langzaam maar zeker werkte Hoegaarden zich uit de put, hetgeen ten goede kwam aan de burgemeester.

Statistieken

Hoegaarden telde in december 1824, 3.203 zielen onderverdeeld als volgt : Centrum 1.453, Bost 379, Hoksem 280, Houtem 254, Nerm 220, Rommersom 213, Kerkoverlaar 162, Klein Overlaar 114.
In vergelijking waren er te Zetrud-Lummen slechts 1.416 inwoners, te Sluizen 1.113, in Kuntich 1.000, te Meldert 891, in Goedsenhoven 602, te Oorbeek 181 en in de stad Tienen 8.570.

Deze statistiek werd opgemaakt door sekretaris Lodewijckx, met het oog op een loonsverhoging.
Door bemiddeling van De Zangré had hij ook het sekretariaatswerk van de gemeente Kuntich en Sluizen bekomen en was als lid opgenomen in het Bureau der Kerkmeesters.

Lodewijckx was een voorbeeldig sekretaris, iedereen was tevreden van zijn werk en niemand verzette zich tegen de gevraagde loonsverhoging. Hij bekam 250 fr. per jaar in plaats van 220 fr.

Heel waarschijnlijk speelden de op gang zijnde hervormingen die in 1825 werden doorgevoerd door Koning Willem en waarbij de provinciale Staten bepaalden hoeveel leden de gemeenteraad mocht tellen, een grote rol.

Acht tegen vier

François Berwouts, gewezen Republikein, 80 jaar oud geworden, diende in 1825 zijn ontslag in en werd vervangen door Jean Geerts, een Zangrist.

De oppositie had zich hiertegen verzet, maar de Conservatieven waren in de meerderheid.

Op 1 juni 1825 zetelden volgende leden in de Raad :
Burgemeester De Zangré,
Schepenen Groetaers en Finoulst
Raadsleden Coenegras, Cluts, Vandiest, Decoster en Geerts allen
Conservatief, en Dumont, Adams, Falla en Vandermolten als Progressisten.

De vijgen waren dus met 8 tegen 4 en voelden zich sterker dan ooit, terwijl de Patriotten en voornamelijk Dumont de laatste tijd abnormaal kalm waren.

Dat jaar werd Adams als ouderdomsdeken (oudste raadslid) gehuldigd ter opvolging van Berwouts.

Hij was 68 jaar geworden, zetelde vanaf 1795 onafgebroken gedurende 30 jaar in de Raad, en had niet minder dan 5 burgemeesters gediend. Ondanks Adams bij de Radicalen behoorde, hield de burgemeester een passende toespraak.

" UN COUP DE PISTOLET "

Op 27 februari 1676 legde Jean de Mollin, 27 jaar, op aanvraag van Pastoor Vanden Putte uit Hoegaarden, volgende verklaring af:

"In december 1675 zat Meier Lambert de Pas in de kerk, toen Pastoor Vanden Putte binnenkwam. Hij (de Pas) begon gezichten te trekken en gooide verschillende malen zijn stok ten gronde, als een bezetene".

Diezelfde dag kwam ook Sibille Bormans, 16 jaar, ter "instructie" van Pastoor Vanden Putte een "declaratie" afleggen:

"De vorige maand (januari 1676) toen zij terugkeerde uit Tienen, ontmoette zij Mijnheer Lambert de Pas te paard, die laster sprak over Pastoor Vanden Putte, zeggende "parlant en lanque flamande" dat de Pastoor een schelm was en "qu'il lui payerait" met nog andere "injures" waaronder 'j'ay encor un coup de pistolet pour luy".

Uit deze verklaringen blijkt duidelijk dat Meier Lambert Joseph de Pas, die uit het edele geslacht "de Wonck" stamde, in ruzie lag met Pastoor Jean Vanden Putte, die zich beriep gesproken te zijn uit de stam van Messire de Puis de Zetrud.

We kennen de oorzaken van de ruzie niet, maar wel een paar feiten die misschien aanleiding gaven tot het geschil.

We geven ze weer zoals ze voorkomen in het privé-archief van Chevalier de Fontigny te Parijs, zonder meer.

Marie Anne d'Oyenbrugghe, barones-Douairiere de Meldert, spande in 1655 een proces in tegen Henri de Fontigny, Seigneur de Score, omdat deze haar bezittingen wilde inpalmen en het "relief de Meldert" opeiste voor zijn "Cour Feodale" zich beroepend op zijn "droits patrimoniaux".

In deze zaak koos "Mayeur de Hougaerde" partij voor de Barones wijl "le Cure de Puis, s'alignait derrière du Seigneur de Score".

In 1666 viel de uitspraak ten voordele van de Barones.

Indien Vanden Putte zich achter de Heer van Schoor stelde, dan gebeurde dat slechts na 1659, want pas toen werd hij tot Pastoor benoemd, met bekrachtiging en uitbreiding van zijn ambt tot in 1663.

Op 21 februari 1671 ter studie van Notaris Vincent Renson "attesteert Sieur Lambert de Pas, officier van Hougaerden en voor syne hoocheyt de Prins van Luyck, voor la Noble Dame Anne Marie d'Oyenbrughe, baronesse te Meldert, dat haer vader altijd genaemt is geweest Seigneur Baron de Meldert".

Waarom dit attest?

Dit gebeurde ingevolge een nieuw geschil, ingezet door de Heer van Schoor, beweerde dat "la branche puinée de Guillaume d'Ouenbrugghe" ten nadele van "la branche aînée de Jean d'Oyenbrugghe" zich op onrechtmatige wijze "les droits et le titre de Baron de Meldert" had toegeëigend, ondanks "la lettre-patente de 1559 de l'achat de la Seigneurie par Jean, qui fût relief en 1565".

In deze tweede zaak stond Vanden Putte opnieuw achter de Fontigny en de Pas achter de Barones en had hiervoor het attest afgelegd.

En weer won de Barones het pleit.

Op de pastorie te Hoegaarden ligt de stichting van een jaargetijde, daterend 14 maart 1672, geïnventarieerd onder n° T85 en luidend als volgt:

"Donatie inter vivos tot behoefte der kercke van Hougaerden, op den naervolgenden last ende conditie, om ten eeuwigen daege jaerelycx gecelebrete te worden eene misse van Requiem tot laeffenisse vande sielen van Cornelis Lambiets ende Catherina Ralies, overleden, omtrent ofte corte naer aldersielendach.

Sr. Reynier Asels, koopman te Brussel, maakt aan Heer Joannes Vanden Put, pastoor en Heer Lambertus Van Herbergen, kerckmeester te Hougaerden, zijn paert ende gedeelte in sekere hofstede, appenditien en toebehoorten, genoept het Hoochuys, reg. 's Heerenstraete, d'erfgenaemen Jacques Van Herbergen, Mr. Jan Hermans ende het kerchoff van Hougaerden, erve van Cornelis Lambiets en Catherina Ralies, op den comparant ende syne mede-erffgenaemen verstorven ende gesusedeert uyt den hoofde van Cornelis Lambiets ende Catherina Ralies, des camparants moederlycke moye.

Zij mogen het verkopen en het geld houden voor een jaerlycx misse ende penningen die overschieten boven "d'aelmoesse der voors. jaerelycx cache misse betaelt" zullen verdeeld worden tot "ciraet vanden auter van St. Gorgonius en de seychoor".

Gedaen voor Notaris Petrus Boren tot Brussel.

In betrekking met deze schenking, berust in het archief van de familietak Jacques Dotremont (die gehuwd was met Catherine Gentil, kleindochter van meier de Pas) een notitie, vermeldend dat "le Mayeur de Pas, en succession de son illustre Père, voulait instaurer une fondation patrimoniale dans la maison dite hoochhuys à Hougaerde, suivant l'exemple de la maison die az sept Fraisnes (zie ALPAIDIS nr.27 en 28) mais il fût contrecarré par le Curé de la Paroisse (die was niemand anders dan Vanden Putte).

Het huis dat hier ter sprake komt was het hoogste huis van Hoegaarden en bestaat heden nog, ofschoon reeds meermalen gerestaureerd en bevindt zich in de Art. Putzeysstraat nr. 11 (vroeger 's Heerenstraet genaamd).

Hadden deze incidenten aanleiding gegeven tot de ruzie of was het nog wat anders? Het geschil de Pas-Vanden Putte is echter nooit tot "un coup de pistolet" gekomen, waarvan Sibille Bormans in haar verklaring had gesproken. Nopens dit 16-jarig meisje willen we nog doen opmerken dat zij het uitverkoren nichtje was van Pastoor Vanden Putte (dochter van zijn zuster Josien Vanden Putte) en waarvan hij ook peter was.

We weten evenmin hoe lang deze ruzie heeft geduurd, maar één zaak is zeker, rond 1700 waren de Pas en Vanden Putte terug de beste vrienden geworden, want zij zetelden samen met Pastoor Henricus Peeters (neef en discipel van Vanden Putte), griffier Antoon Sweerts en brouwer Servatius Sweerts (gehuwd met de zuster van Past. Peeters) in een "Vroedraad" die de grondbasissen legde voor de latere Sweerts-dynastie, waaruit de V Geslachten zijn gesproten.

BIERMUSEUM 't nieuwhuys

ERN. OURYSTRAAT 4 3320 HOEGAARDEN TEL. 016/76.62.94

Museum-Taverne, alle dagen open vanaf 10 uur, woensdag gesloten.

In de XVIIIe eeuwse museum-taverne kunt U de Hoegaardse bieren proeven, bewaard in frisse kelders op aarden grond.

Trefpunt met landelijke stemming, waar regelmatig iets te zien is: tentoonstellingen, het biermuseum, volksspelen, enz...

Er is ook een openluchtterras met kegelhofke, fel gewaardeerd bij mooi weer, een bierkelder en een museumwinkeltje.

Geleide museum- en dorpsbezoeken op aanvraag.

Jong en minder jong, iedereen is welkom.